

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์
ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม
จังหวัดสงขลา

**Factors affecting the implementation success of local-wisdom conservation
policy of Khohong Municipality and the Subdistrict Administrative
Organization of Thakham, Songkhla Province**

ยศธร ทวีพล^{1*}

Yossathorn Taweephon

Abstract

There are two purposes of this study. The first is to compare the successfulness of implementing the local-wisdom conservation policy of Khohong Municipality with that of the Subdistrict Administrative Organization of Thakham. The second is to study the principal factors which affect the successfulness of implementing the local wisdom conservation policy of the Khohong Municipality with that of the Subdistrict Administrative Organization of Thakham.

All 745 samples lived in the area of responsibility of the Subdistrict Administrative Organization and that of the municipality. Collected by using questionnaires and statistically analyzed by t-statistic and multiple regressions, the data had the study reveal that;

(1) The mean value, significantly different in statistics, concerning the policy implementation's fundamental factors: local wisdom, given by the people in the area of responsibility of the municipality, is higher than that of the people in the area of responsibility of the sub district administrative organization.

¹ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา 90000

* ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: nosza-5555@hotmail.com)

รับบทความวันที่ 12 ตุลาคม 2559 รับลงตีพิมพ์วันที่ 20 มีนาคม 2560

(2) The mean value, statistically significant, concerning the policy implementation's fundamental factors: local government leadership, given by the people in the area of responsibility of by the administrative organization, is higher than that of the people in the area of responsibility of the municipality.

(3) There is no statistically significant difference in participation of the community members with the concerned agents.

(4) The samples living in the municipality and administrative organization's area show no statistically significant difference in valuing the implementation success of the policy.

The factors affecting the implantation of local wisdom conservation policy of the municipality and administrative organization are (1) the participation of community's members and (2) the community's leaders.

Keywords: *Local wisdom, Conservation, Local government*

บทคัดย่อ

การศึกษามีวัตถุประสงค์ 2 ประการ (1) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม และ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม กลุ่มตัวอย่างของการศึกษา คือ ประชาชนเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้ามและเทศบาลเมืองคอหงส์ จำนวน 745 ตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ ได้แก่ t-Statistic และ Multiple Regression

ผลการศึกษา การศึกษาเปรียบเทียบความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นจำแนกตามลักษณะหน่วยงาน พบว่า (1) ประชาชนในเขตความรับผิดชอบของเทศบาลมีระดับคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยด้านปราชญ์ชาวบ้านมากกว่าประชาชนในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (2) ประชาชนในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลมีระดับคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยด้านผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าประชาชนในเขตความรับผิดชอบของเทศบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (3) ปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนและบทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (4) ประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลมีระดับคะแนนความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน และ (2) ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

คำสำคัญ: *ภูมิปัญญาท้องถิ่น, การอนุรักษ์, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 หมวด 2 เรื่อง การกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 ระบุว่า ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง และในพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว มาตรา 16 (11) ยังกำหนดให้มีการบำรุงรักษาสีลปะ จาริตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น รวมถึงพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละฉบับ เช่น พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ส่วนที่ 3 เรื่องอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 8 ระบุว่า ให้องค์การบริหารส่วนตำบลบำรุงรักษาสีลปะ จาริตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ส่งผลให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลจำเป็นต้องกำหนดนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จตามข้อบังคับ (พนินท์ เกรือไทย และชัชวาลย์ ช่างเรียน, 2554)

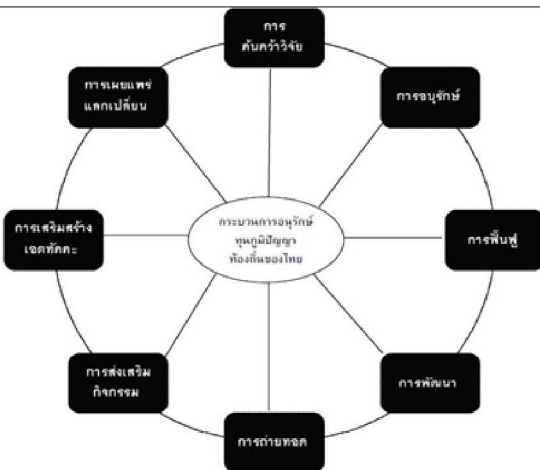
ปัจจุบันการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า ส่วนใหญ่ขาดระเบียบแบบแผน ขั้นตอนที่มีความสำคัญและแนวทางที่มีความชัดเจน กล่าวคือ โดยปกติการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นจำเป็นต้องมีมาตรการและแนวทางการ

ปฏิบัติ ซึ่งเป็นกระบวนการในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเป็นขั้นตอน โดยแต่ละขั้นตอนถือเป็นกระบวนการสำคัญในการเพิ่มศักยภาพความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น (รูปที่ 1) เช่น การค้นคว้าวิจัย (Research) แม้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งพยายามนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เช่น กำหนดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดการเรียนการสอนโดยสอดแทรกภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่เยาวชน แต่ผลปรากฏว่าการจัดการเรียนการสอนลักษณะดังกล่าวขาดรูปแบบการจัดการที่มีคุณภาพ ขาดความหลากหลาย ขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการพัฒนาศักยภาพเด็ก ขาดสื่อและอุปกรณ์ประกอบการทำกิจกรรม เป็นต้น (ทัศนีย์ นาคคุณทรง, สุรกานต์ จังหาร, ประดิษฐ์ เอกทัศน์, สมาน เอกพิมพ์ และนุชกร เขตรภักดิ์, 2553) ในขณะที่การอนุรักษ์ (Conservation) และการฟื้นฟู (Renewal) เป็นอีกหนึ่งปัญหาของการกำหนดนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนมากละเลยหรือขาดการให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ไม่ได้รับความนิยมในชุมชน เช่น ภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรม โดยมีความเกี่ยวข้องกับการสื่อสาร การสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มคนในชุมชน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่สร้างความแตกต่างระหว่างชุมชน เป็นต้น

นอกจากนั้น มิติเกี่ยวกับการขับเคลื่อนนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจจำเป็นต้องพิจารณามิติการพัฒนา (Development) และการถ่ายทอด (Transfer) โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องขับเคลื่อนมิติดังกล่าวเพื่อให้

ประชาชนรับทราบและเกิดความตระหนักจนกระทั่งให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนผ่านการส่งเสริมกิจกรรม (Activities) ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเสริมสร้างศักยภาพ (Potential) สร้างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (ปราชญ์ชาวบ้าน) จนกระทั่งก่อเกิดการเผยแพร่และแลกเปลี่ยน (Exchange) ภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่างพื้นที่ในตำบล อำเภอ หรือจังหวัด รวมถึงมีการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาระหว่างประเทศอย่างหลากหลาย (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2554) ดังรูปที่ 1

การกำหนดนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบในการพิจารณา เช่น การเพิ่มพูนความรู้ด้านภูมิปัญญาโดยอาศัยการวิจัย การเพิ่มศักยภาพปราชญ์ชาวบ้าน ฯลฯ ซึ่งในปัจจุบันพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบายอย่างเป็นระบบหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง

รูปที่ 1 กระบวนการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย
ที่มา : เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2554

ว่านิยมดำเนินการกำหนดนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยขาดหลักการที่มีความสำคัญในขณะเดียวกันยังมีความแตกต่างระหว่างเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินนโยบายดังกล่าวไปสู่ความสำเร็จ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเปรียบเทียบและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่างเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแนวทางการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

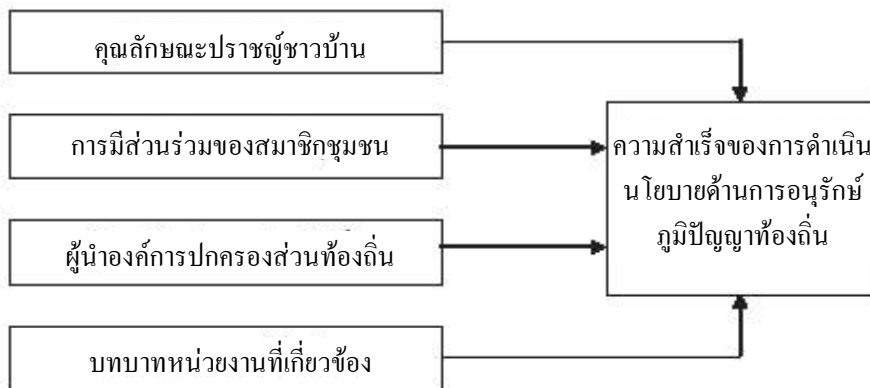
1. ศึกษาเปรียบเทียบความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม จังหวัดสงขลา
2. ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม จังหวัดสงขลา

วิธีการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

ประชาชนในเขตความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม จังหวัดสงขลา เป็นกลุ่มตัวอย่างของการศึกษา โดยเกณฑ์การเลือกอยู่บนพื้นฐานด้านศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันไม่มากนักแม้ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประเภทแตกต่างกัน ต่อจากนั้นดำเนินการกำหนดขนาดกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาจากจำนวน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ประชากรภายในเขตความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ตามขนาดกลุ่มเป้าหมายการศึกษาที่เหมาะสมของ Krejcie and Morgan ซึ่งได้ 745 ตัวอย่าง โดยเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ รายละเอียดดังตารางที่ 1 และ 2

การวิเคราะห์ข้อมูล

การทดสอบ t-test

1) วิเคราะห์ความแตกต่างของความสำเร็จในการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญา

ท้องถิ่นระหว่างเทศบาลเมืองคองส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม ได้แก่คุณลักษณะปราชญ์ชาวบ้าน การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น เพื่อเป็นการตอบคำถามว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลกับองค์การบริหารส่วนตำบลมีความแตกต่างกันหรือไม่

การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple

Regression)

1) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

ตารางที่ 1 ตัวแปร ความหมาย และระดับการวัด

ตัวแปร	ความหมาย	ระดับการวัด
ลักษณะปราชญ์ชาวบ้าน (Local Knower) (ตัวแปรต้น)	ลักษณะของบุคคลผู้ซึ่งมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับภูมิปัญญาจนกระทั่งมีความสามารถในการถ่ายทอด พัฒนา ต่อยอด เผยแพร่ ประยุกต์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สมาชิกชุมชนอย่างเหมาะสม	อันตรภาค (Interval)
การมีส่วนร่วมสมาชิกชุมชน (Participation) (ตัวแปรต้น)	บทบาทของสมาชิกชุมชนต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น ในฐานะผู้รับภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดจนการเป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์ภูมิปัญญา เช่น เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ การรณรงค์ เป็นต้น	อันตรภาค (Interval)

ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Leader) (ตัวแปรต้น)	ลักษณะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น นายกองกิจการบริหารส่วนตำบลและเทศบาลที่มีความเกี่ยวข้องกับการผลักดันให้เกิดการดำเนินนโยบายการอนุรักษ์ภูมิปัญญา	อันตรภาค (Interval)
บทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Organization) (ตัวแปรต้น)	บทบาทของหน่วยงานรองที่มีความเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นต้น	อันตรภาค (Interval)
ความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (Success) (ตัวแปรตาม)	การดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีกระบวนการเหมาะสม เช่น ค้นคว้าวิจัย การเผยแพร่ การฟื้นฟู การเพิ่มศักยภาพ เป็นต้น	อันตรภาค (Interval)

ตารางที่ 2 จำนวนกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา

รายชื่อ	ประชากร (กลุ่มตัวอย่าง)	รายชื่อ	ประชากร (กลุ่มตัวอย่าง)
เทศบาลเมืองคอหงส์	50,000 คน (381)	อบต. ท่าข้าม	7,746 คน (364)

ของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม ได้แก่ คุณลักษณะปราชญ์ชาวบ้าน การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการตอบคำถามว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

เก็บข้อมูลโดยอาศัยแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งการเก็บข้อมูลออกเป็นสองลักษณะ ได้แก่ การเก็บ

ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างลงหมายเลขตามช่วงคะแนนตั้งแต่ 0-10 ในขณะที่การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยดำเนินการถามตามคำถามดังกล่าวข้างต้น

1) แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 6 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น อายุ การศึกษา เพศ อาชีพ ภูมิฐานะ การได้รับข่าวสารด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะปราชญ์

ชาวบ้าน เช่น การถ่ายทอด การพัฒนา การประยุกต์
การคิดค้น การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน
เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น
การรับการถ่ายทอดและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น
เป็นต้น

ตอนที่ 4 ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เช่น การสนับสนุนการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ของนายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
เป็นต้น

ตอนที่ 5 บทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงานคณะ
กรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น

ตอนที่ 6 ความสำเร็จของการดำเนิน
นโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การ

วิจัย การเผยแพร่ การพัฒนา การฟื้นฟู และการเสริม
สร้างศักยภาพ

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2
หัวข้อตามวัตถุประสงค์การศึกษา โดยวัตถุประสงค์
ข้อที่ 1 คือ การศึกษาเปรียบเทียบความสำเร็จของ
การดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ของเทศบาลเมืองคองหงส์และองค์การบริหารส่วน
ตำบลท่าข้าม จังหวัดสงขลา พบว่า มีความแตกต่าง
กันในประเด็นเกี่ยวกับปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น ในขณะที่ประเด็นเกี่ยวกับการ
มีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน บทบาทหน่วยงานที่
เกี่ยวข้อง พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติ โดยมีรายละเอียด ดังตารางที่ 3-7

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ด้านคุณลักษณะปราชญ์ชาวบ้าน จำแนกตามถิ่นที่อยู่อาศัยของประชาชน

ถิ่นที่อยู่	N	\bar{x}	S.D.	t	P
เทศบาล	381	2.57	1.43	-4.34	.00
อบต.	364	2.14	1.29		

ถิ่นที่อยู่อาศัยของประชาชนกับการดำเนิน
นโยบายการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้าน
คุณลักษณะปราชญ์ชาวบ้าน ตามตารางที่ 3 แสดงให้
เห็นว่า ระดับการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์
ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านคุณลักษณะปราชญ์ชาวบ้าน
จำแนกตามถิ่นที่อยู่อาศัย มีความแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) กล่าวคือ ประชาชนที่
อยู่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองคองหงส์ให้ความสำคัญ
กับการดำเนินนโยบายด้านคุณลักษณะปราชญ์
ชาวบ้านสูงกว่าประชาชนที่อยู่ในอาศัยในเขต
องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน จำแนกตามถิ่นอาศัยของประชาชน

ถิ่นที่อยู่	N	\bar{x}	S.D.	t	P
เทศบาล	381	3.73	.65	-.449	.654
อบต.	364	3.71	.76		

ถิ่นที่อยู่อาศัยของประชาชนกับการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน ตามตารางที่ 4 ระดับการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน จำแนกตามถิ่นที่อยู่อาศัย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม ให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามถิ่นอาศัยของประชาชน

ถิ่นที่อยู่	N	\bar{x}	S.D.	t	P
เทศบาล	381	3.06	.77	5.32	.00
อบต.	364	3.34	.63		

ถิ่นที่อยู่อาศัยของประชาชนกับการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ระดับการดำเนินนโยบายด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) กล่าวคือ ประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม ให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายด้านผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสูงกว่าประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองคอหงส์

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านบทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำแนกตามถิ่นอาศัยของประชาชน

ถิ่นที่อยู่	N	\bar{x}	S.D.	t	P
เทศบาล	381	2.73	.62	-1.01	.31
อบต.	364	2.69	.54		

ถิ่นที่อยู่อาศัยของประชาชนกับการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านบทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามตารางที่ 6 ระดับการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านบทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่แตกต่างกัน

กล่าวคือ ประชาชนที่มีถิ่นอาศัยทั้งในเขตเทศบาลเมืองคองหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้ามให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายด้านบทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำแนกตามถิ่นอาศัยของประชาชน

ถิ่นที่อยู่	N	\bar{x}	S.D.	t	P
เทศบาล	381	2.89	.63	-1.55	.87
อบต.	364	2.90	.62		

ถิ่นที่อยู่อาศัยของประชาชนกับความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า ระดับความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ประชาชนที่มีถิ่นอาศัยทั้งในเขตเทศบาลเมืองคองหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้ามให้ความสำคัญกับความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน

การนำเสนอผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นข้อที่ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองคองหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม จังหวัดสงขลาพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองคองหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม โดยใช้สถิติ Multiple Regression

ปัจจัย	B	Beta	t	Sig
คุณลักษณะปราชญ์ชาวบ้าน	-.02	-.06	-1.72	.08
การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน	-.07	-.08	-2.34	.01
ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	-.06	-.07	-2.05	.04
บทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	.04	.03	1.07	.28

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม ตามตารางที่ 8 ได้แก่ มีการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ในขณะที่คุณลักษณะปราชญ์ชาวบ้าน และบทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > .05$) โดยตัวแปรที่มีค่าความสัมพันธ์มากที่สุดเมื่อพิจารณาจากค่า Beta ได้แก่ การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามลำดับ และมีค่า R^2 เท่ากับ .020

การอภิปรายผล

เปรียบเทียบความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามลักษณะหน่วยงาน

1) คุณลักษณะปราชญ์ชาวบ้าน พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในเขตเทศบาลเมืองคอหงส์ให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านปราชญ์ชาวบ้านสูงกว่าประชาชนที่มีภูมิลำเนาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม เพราะเทศบาลเมืองคอหงส์มีการดำเนินกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยอาศัยปราชญ์ชาวบ้านและกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความรู้ความสามารถด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นพื้นฐานของการอนุรักษ์ เช่น การขับเคลื่อนโครงการสืบสานภูมิปัญญา พัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุเทศบาลเมืองคอหงส์ ร่วมกับคณะทันตแพทยศาสตร์และคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ งานส่งเสริมสุขภาพ งานศูนย์บริการสาธารณสุข กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลเมืองคอหงส์

เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลสุขภาพ และเป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับภาวะสุขภาพของกลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลเมืองคอหงส์ โดยกิจกรรมดังกล่าวประกอบด้วย สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 300 คน เป็นต้น จึงทำให้ตัวแปรคุณลักษณะปราชญ์ชาวบ้านมีความแตกต่างกันระหว่างเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล

สอดคล้องกับการศึกษาของ รุ่งนภามุกดาอนันต์ (2544) การจัดการด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมีการจัดการและขับเคลื่อนโดยหน่วยงานที่มีความพร้อมซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนปราชญ์ชาวบ้านท้องถิ่น เช่น เทศบาล ถือว่ามีความพร้อมทั้งในแง่บุคลากรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องมือต่าง ๆ มากกว่าองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้น การขับเคลื่อนนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านปราชญ์ชาวบ้านขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล จึงมีความได้เปรียบมากกว่าองค์การบริหารส่วนตำบล เช่นเดียวกับการศึกษาของ ชวิชัยบุญมี (2557) พบว่า กลไกการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลมีผลต่อความสำเร็จแตกต่างกับองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะการนำปราชญ์ชาวบ้านมาเข้าร่วมกระบวนการอนุรักษ์และถ่ายทอด โดยอาศัยกลไกต่าง ๆ เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล เป็นต้น และเมื่อกลไกดังกล่าวถูกขับเคลื่อนโดยอาศัยความเข้มแข็งจากเทศบาล ซึ่งมีสูงกว่าองค์การบริหารส่วนตำบล ย่อมส่งผลให้ปราชญ์ชาวบ้านมีบทบาทสำคัญต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่มีปราชญ์ชาวบ้านเป็นแกนนำหลัก (พรจิต ชูชื่น, ปวีณา แก้วเจริญ, พรชดารัตน์ พุฒสาม, ศุภดา สุขเกษม, ปนัดดา หลวงนา, และ ฉัฐกานต์ สุขมิตร, 2555)

2) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนพบว่า ประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองคองหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้ามให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนไม่แตกต่างกัน เพราะการศึกษาเปรียบเทียบความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเมื่อจำแนกตามหน่วยงานที่มีลักษณะสภาพแวดล้อมของสังคมที่ใกล้เคียงกัน เช่น กรณีขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้ามและเทศบาลเมืองคองหงส์ถือว่ามิสภาพบริบทของสังคมการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน โดยเฉพาะมิติความสามารถของประชาชนต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับการศึกษาของ ประยุทธ์ พานิชนอก (2553) พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนไม่มีความแตกต่างกันในบริบทที่มีความใกล้เคียงกันของสภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยกเว้นกลุ่มคณะกรรมการผู้สูงอายุประจำหมู่บ้าน กลุ่มตัวแทนผู้สูงอายุ บุคคลภายนอก ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มกิจกรรมผู้สูงอายุในชุมชน ผู้นำชุมชน ประชาชน นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน

3) ด้านผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้ามให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสูงกว่าประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองคองหงส์เพราะสภาพแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้ามมีลักษณะสภาพความเป็นชนบทสูงกว่าเทศบาลคองหงส์ ส่งผลให้การปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนหรือมีการให้ความสำคัญกับกิจกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นสูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ นอกจากนั้นเขต

พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีลักษณะความเป็นชุมชนชนบทมักปรากฏผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้ความสำคัญต่่อนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในลักษณะต่าง ๆ และนิยมแสดงบทบาทผู้นำตามธรรมชาติของชุมชน มีการผลิตผลงานที่มีความโดดเด่นด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่กับการดำรงตำแหน่งหน้าที่ของตน ตลอดจนเผยแพร่ ธรรมรงค์ให้เกิดความคิดในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีประโยชน์ต่อการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น มีเทคนิคการผสมผสานแนวความคิดการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามวิถีทางต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างคุณค่าให้แก่สมาชิกชุมชนโดยรวม อย่างไรก็ตาม ประเด็นดังกล่าวแตกต่างกับการศึกษาของนันทิยา ปิติกะวงศ์ (2553) พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีความแตกต่างกันจากลักษณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ เช่น เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น ในขณะเดียวกันอาจขึ้นอยู่กับการให้ความสำคัญของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

4) ด้านบทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม และเทศบาลเมืองคองหงส์ให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านบทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่แตกต่างกัน สำหรับบทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประเด็นดังกล่าวไม่ได้รับความสนใจจากประชาชนเพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพและความสามารถในการขับเคลื่อนนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพตามพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการ

กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในขณะที่เดียวกันหน้าที่การดำเนินงานนโยบายด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นควรเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตความรับผิดชอบของตนเป็นผู้ดำเนินการ ส่วนหน่วยงานอื่น ๆ อาจทำหน้าที่เป็นหน่วยงานรอง เช่น โรงเรียน วัด หรือกระทรวง กรม ต่าง ๆ เป็นต้น แตกต่างกับการศึกษาของอรุณ อนุตรี (2557) พบว่า บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความจำเป็น โดยเฉพาะการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กมีศักยภาพเทียบเท่ากับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ เช่น การอาศัยหน่วยงานการศึกษาในระดับ โรงเรียนเข้ามามีบทบาทขับเคลื่อนนโยบายการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

5) ด้านความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม และเทศบาลเมืองคองหงส์ให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน เพราะความพร้อมโดยรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลมีกลไกที่เอื้อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถกระทำได้อย่างรวดเร็ว แต่อาจจำเป็นต้องพิจารณาบางประเด็น เช่น การได้รับการยอมรับจากชุมชนในการระดมความเห็นร่วมกันต่อประเด็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น การค้นหาจุดร่วมและรูปแบบความร่วมมือที่มีความเหมาะสมจากทุกฝ่าย การได้รับประโยชน์เกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน ในขณะเดียวกันการพิจารณาปัจจัยอื่นควบคู่กับการขับเคลื่อนนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจทำให้นโยบายดังกล่าวประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การศึกษาความเป็นไปได้ของการขับเคลื่อนนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ก่อนการดำเนินการ โดยพิจารณาบนพื้นฐานปัญหาและความจำเป็น การลดการให้ความสำคัญกับตัวชี้วัดต่าง ๆ ที่ละเลยผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม การพัฒนาองค์ความรู้ของกรยกระดับแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและให้ความสำคัญกับกรณีศึกษาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความโดดเด่น แตกต่างกับการศึกษาของ พนิษฐ์ เครือไทย และ ชัชญาสุ์ ช่างเรียน (2554) พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดกลาง มีจุดเด่นการให้บริการสาธารณะด้านสาธารณสุขไปรษณีย์พื้นฐาน ด้านการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว และด้านการสาธารณสุข ในขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก มุ่งเน้นการให้บริการสาธารณะเฉพาะด้าน (Specific Function) เช่น ด้านการจัดระเบียบชุมชนและการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ศาสนา จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล

ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองคองหงส์ และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม จังหวัดสงขลา ทั้งนี้ เพราะลักษณะพื้นฐานของการปกครองท้องถิ่นที่ผ่านกระบวนการเลือกตั้งท้องถิ่นโดยประชาชน ย่อมเป็นระบบหรือกลไกสำหรับการค้นหาความเป็นตัวแทนของประชาชน ดังนั้น ลักษณะความเป็นผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีพื้นฐานเป็นที่ยอมรับของประชาชน ดังนั้น การขับเคลื่อนนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญา

ท้องถิ่น โดยอาศัยเครือข่ายกลุ่มสมาชิกในชุมชนเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ การสร้างจิตสำนึก สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของ หทัยรัตน์ มาประณีต และ เบ็ญจรัสมิ์ มาประณีต (2553) ระบุว่า กลุ่มผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพและความสามารถในการขับเคลื่อนให้นโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถในการจัดสรรงบประมาณด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่นเดียวกับการศึกษาของนันทิยา ปิติกะวงษ์ (2553) พบว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลจำเป็นต้องดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นบนพื้นฐานการขับเคลื่อนจากบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในขณะที่การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาล และองค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา ทั้งนี้ เพราะการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นจำเป็นต้องอาศัยประชาชนซึ่งเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนให้นโยบายประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะบทบาทการถ่ายทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยจากเยาวชนรุ่นเก่าสู่เยาวชนรุ่นใหม่ด้วยวิธีการต่างๆ การยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยกระบวนการแปลงคำนิยามของสมาชิกชุมชนให้หันมาให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น การกำหนดให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตจนสามารถผลักดันให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถสร้างคุณค่าให้แก่สมาชิกชุมชนได้ (Mungmachon, 2012) สอดคล้องกับการศึกษาของ ปรีดา พูลสิน (2555) พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์

ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมดังกล่าวจำเป็นต้องมีการจัดการกับความรู้ บทบาทของหน่วยงานระดับการให้ความสำคัญกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญา รวมถึงระดับการเปิดโอกาสให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมตัดสินใจร่วมกัน การแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน ในขณะที่ปัจจัยคุณลักษณะปราชญ์ชาวบ้านและบทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองคอหงส์ และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม จังหวัดสงขลา เพราะแม้ปราชญ์ชาวบ้านจะเป็นบุคคลหลักของชุมชนในการขับเคลื่อนภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งในแง่ของมิติการอนุรักษ์เผยแพร์แลกเปลี่ยน รวมถึงพัฒนาแต่การขับเคลื่อนภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องนำบุคคลดังกล่าวมาเป็นตัวแปรสำคัญของการถ่ายทอด เผยแพร่ และรักษาภูมิปัญญา ซึ่งปัจจุบันปราชญ์ชาวบ้านอาจไม่สามารถขับเคลื่อนบทบาทดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการเผยแพร์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการถ่ายทอดที่มีความทันสมัย สอดคล้องกับการศึกษาของ เดชวิทย์ นิลวรรณ และ ทิพย์พฐุ กลุณสินทร (2557) พบว่า ปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ที่มีความสามารถในการถ่ายทอดเพื่อให้การดำเนินนโยบายภูมิปัญญาท้องถิ่นประสบความสำเร็จ แต่จำเป็นต้องอยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถ่ายทอด (ปราชญ์ชาวบ้าน) กับ ผู้รับการถ่ายทอด (ประชาชน) โดยปราชญ์ชาวบ้านจำเป็นต้องอยู่บนพื้นฐานความใกล้ชิด การเรียนรู้บนพื้นฐานสายสัมพันธ์แบบลูกหลาน ตลอดจนมีความสามารถในการปรับปรุงภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีความทันสมัย ดังนั้น ข้อจำกัดเกี่ยวกับบทบาทสำคัญของปราชญ์ชาวบ้านจึงไม่สามารถส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนิน

นโยบายการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในขณะที่ตัวแปรบทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่า ไม่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองคอหงส์และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม จังหวัดสงขลา เนื่องจากปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งสองรูปแบบมีศักยภาพที่ใกล้เคียงกันในการกำหนดนโยบายงบประมาณ การบริหารบุคลากร บนพื้นฐานศักยภาพของตนโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาท้องถิ่นอื่นมากนัก แตกต่างกับการศึกษาของปีทมา จรุงโรจน์ ณ อุษยา (2557) พบว่า การกำหนดบทบาทของหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยจำเป็นต้องทำหน้าที่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือกำหนดบทบาทรองเพื่อทำการขับเคลื่อน โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) ภาพรวมความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความแตกต่างกัน เพราะฉะนั้นการขับเคลื่อนนโยบายการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยอาศัยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีความเหมาะสมทั้งสองระดับ เนื่องจากการมีบริบทของสภาพพื้นที่ที่เอื้ออำนวยให้ประสบความสำเร็จ เช่น มีขอบเขตความรับผิดชอบอย่างจำกัดและมีความสามารถในการผลักดันนโยบายอย่างครอบคลุม ซึ่งอาจมากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น ๆ เป็นต้น ดังนั้น การกำหนดยุทธศาสตร์ระดับประเทศเพื่อขับเคลื่อนนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นจำเป็นต้อง

ต้องอาศัยการกระจายทรัพยากรลงสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทดังกล่าว

2) จุดเด่นของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลมีความแตกต่างกับองค์การบริหารส่วนตำบลในประเด็นเกี่ยวกับประชาชนชาวบ้าน โดยเทศบาลมีความพร้อมในการจัดการกับประชาชนชาวบ้านมากกว่าองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้น บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรวมกลุ่มประชาชนชาวบ้าน พัฒนาทักษะความสามารถ การแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีความทันสมัย จึงควรเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล โดยเฉพาะการมีศักยภาพทางบุคลากร งบประมาณ และขนาดของพื้นที่ที่มีความเหมาะสมแก่การพัฒนาประชาชนชาวบ้าน รวมถึงความเหมาะสมตามหลักการความประหยัดทางขนาด (Economic of Scale) ซึ่งมีมากกว่าองค์การบริหารส่วนตำบล

3) จุดเด่นของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลมีความแตกต่างกับเทศบาลในประเด็นเกี่ยวกับผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์การบริหารส่วนตำบลมีระดับความเป็นผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะเป็นผู้ริเริ่มขับเคลื่อนนโยบายมากกว่าเทศบาล ดังนั้น จุดเริ่มต้นสำคัญของการกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจดำเนินการผ่านผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะการริเริ่มขับเคลื่อนนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น ๆ เช่น เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด

เป็นต้น

4) การขับเคลื่อนนโยบายการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ 2 ประการ เช่น การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนท้องถิ่น และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น การกำหนดยุทธศาสตร์ระดับกระทรวงหรือกรมที่มีความเกี่ยวข้องจำเป็นต้องพิจารณาพื้นที่ที่มีระดับความพร้อมของปัจจัย

ดังกล่าวเพื่อลดโอกาสความล้มเหลวของการดำเนินนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลหรือสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องส่งเสริมให้เกิดพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนและปลูกฝังให้เกิดการตระหนักในนโยบายภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- เดชวิทย์ นิลวรรณ, และ ทิพย์พฐุ กฤษสุนทร. (2557). *กระบวนการและกลยุทธ์การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลฟ้าฮ่าม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่* (รายงานการวิจัย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2554). *ภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ทัศนีย์ นาคุณทรง, สุรกานต์ จังหาร, ประดิษฐ์ เอกทัศน์, สมาน เอกพิมพ์, และบุญกร เขตระกาศ. (2553). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 4(1), 77-88.
- ธวัชชัย บุญมี. (2557). *การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นเทศบาลตำบลฟ้าฮ่าม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: ระบบบริหารจัดการงานวิจัยแห่งชาติ (NRMS)
- นันทิยา ปิติกะวงษ์. (2553). *บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการบำรุงรักษาศิลปะ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- ปัทมา จรุงโรจน์ ณ อยุธยา. (2557). ประสิทธิภาพการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลตำบล. *วารสารคุณวิทย์บัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 4(มกราคม – เมษายน), 77-90.
- ปรีดา พูลสิน. (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการความรู้ทางศิลปวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนวัดโสมนัส. *วารสารวิจัยและพัฒนา*, 4(1), 60-66.
- ประยูทธ พานิชนอก. (2553). *กระบวนการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนในการเสริมสร้างคุณค่าภูมิปัญญาผู้สูงอายุชุมชนเทศบาลตำบลบ้านกรวดปัญญาวัฒน์ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พรจิต ชูชื่น, ปวีณา แก้วเจริญ, พรชารัตน์ พุดสาม, ศุภดา สุขเกษม, ปณิตดา หลวงนา, และ ณัฐกานต์ สุขมิตร. (2555). *แนวทางการสืบทอดภูมิปัญญาโนราห์โดยกลุ่มเยาวชนนครภูมิปัญญาและองค์กร-*

- ท้องถิ่น ชุมชนบ้านคลองเสียวเทศบาลตำบลเมืองเวียง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ระยะ
ที่ 1 (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พนินท์ เครือไทย, และ ชัชญาสุ์ ช่างเรียน. (2554). การประเมินประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์และจังหวัดพิษณุโลก (รายงานการวิจัย).
กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้งเสริมสุขภาพ.
- รุ่งนภา มุกดาอนันต์. (2544). กลยุทธ์การสื่อสารของกลุ่มปราชญ์ชาวบ้านเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- หทัยรัตน์ มาประณีต, และ เบ็ญจรัสมิ์ มาประณีต. (2553). การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการปกป้อง
คุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- อารุณ อนุตรี. (2557). รูปแบบการอนุรักษ์หุ่นกระบอกอีสาน. รวมบทความวิชาการและงานวิจัยการประชุม
วิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 14. อุบลราชธานี: ศิริธรรม ออฟเซ็ท.
- Mungmachon, R. (2012). Knowledge and local wisdom: Community treasure. *International Journal of
Humanities and Social Science*, 2(July), 174-181.